

ปัจจุบันนักการศึกษา และนักจิตวิทยาต่างยอมรับว่า นักเรียนจะเรียนได้ดีเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นกับความสามารถหรือเชาวน์ปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นที่มีใช้สติปัญญา เช่น ทักษะในการเรียน ความสนใจ บุคลิกภาพ ก็เป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ดังเช่นที่ เมห์เร็นส์ และเลห์มันน์¹ สรุปไว้ว่า เมื่ออยู่บ่อยครั้งที่เราพยากรณ์จากการวัดความถนัดทางวิชาการว่านักเรียนผู้นั้นควรเรียนอยู่ในระดับเกรด A หรือเกรด B แต่สอบได้เพียงเกรด C หรือในทางกลับกัน นักเรียนที่เราพยากรณ์ว่ามีเชาวน์ปัญญาต่ำ กลับสอบได้เกรด B ความแตกต่างระหว่างการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ที่เป็นจริงอาจขึ้นกับองค์ประกอบที่มีใช้สติปัญญาอีกด้วย นอกจากนี้ เบนจามิน บลูม² ได้ศึกษาพบว่า คุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย (Affective Entry Characteristics) ซึ่งหมายถึงสภาพการณ์ที่ผู้เรียนจะเกิดขึ้นในการเรียนรู้ เช่น ความสนใจและทัศนคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน การยอมรับความสามารถของตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประมาณ 25 % นักจิตวิทยาที่มีผลงานที่น่าสนใจที่สุดคือ บราวน์ และโวลท์ซแมน³ ซึ่งได้ทำการศึกษา พบว่า นิสัยในการเรียน

¹ Mehrens and Lehmann, Measurement and Evaluation in Education and Psychology, p. 535.

² Benjamin S. Bloom, Human Characteristics and School Learning (New York : McGraw-Hill Book., 1976), pp. 167-169.

³ William F. Brown and Wayne M. Holtzman, SSHA Manual of Survey of Study Habits and Attitudes. (New York : Psychological Corporation, 1967) pp. 5 - 27.

(Study Habits) และทัศนคติต่อการเรียน (Study Attitudes) มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ นักจิตวิทยาทั้ง 2 ท่าน ได้ร่วมกันสร้างแบบสำรวจขึ้นและทำการวิจัย พบว่า แบบสำรวจนี้สามารถวัดคุณลักษณะที่แบบสอบถามนักจิตวิทยาการไม่สามารถวัดได้ คุณลักษณะนั้นคือนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน

ดังนั้น การศึกษาดังเรื่องนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอันจะนำไปสู่การพัฒนาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เกิดประสิทธิภาพผสมความมุ่งหมายได้

นิสัยในการเรียน (Study Habits)

คำว่า นิสัย (Habits) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นประจำ จนกลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ¹

แมคคอกซ์² กล่าวว่า นิสัยขึ้นอยู่กับโอกาสที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือบังเกิดความพึงพอใจ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า นิสัยในการเรียน หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมในการเรียนที่แต่ละบุคคลได้ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นสามารถเริ่มต้นและลงมือกระทำกิจกรรมด้านการเรียนในสภาพที่พึงพอใจมากที่สุด

เรนน³ กล่าวว่า นิสัยในการเรียนรวมถึงเทคนิคและทักษะในการเรียนด้วย

¹H.J. Eysenck, W. Arnold and R. Meili, Encyclopedia of Psychology. (London : Search Press, 1972), 2: 92 - 93.

²Harry Madox, How to Study. (New York : Fawcett Publications Inc., 1963) , p. 2.

³Ibid ., p. 19.

เฟรดเคอริค คิทเชน และแมคเอลวี¹ กล่าวว่านิสัยในการเรียนและเทคนิคในการเรียนมีได้เกิดจากสัญชาตญาณ หากแต่เป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝน แก้ไขขัดเกลา และพัฒนาจนถึงจุดสมมุคย์ระหว่างงานที่ทำไปกับผลงานที่ออกมาที่นำไปใช้จริง

ทสซิง² ให้ความเห็นไว้ว่า นิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้ดีขึ้น เฟรดเคอริค คิทเชน และแมคเอลวี³ พบว่า การจัดสถานที่เรียนให้เป็นสัดส่วน สงบเงียบ หลีกเลียงการรบกวนที่ไม่จำเป็น จะทำให้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น แมคคอกซ์⁴ เสนอแนะว่า วิธีที่จะปรับปรุงแก้ไขทักษะหรือนิสัยในการเรียน คือ

1. ต้องมีสุขภาพจิตที่ดี โดยปรับปรุงแก้ไขสุขภาพทั่ว ๆ ไป
2. ปรับปรุงแนวทาง และวิธีการทำงานโดยมีการวางแผน แบ่งเวลาเรียน และเวลาทำงานให้มีประสิทธิภาพ
3. ลดความกังวล และความคั่นคั่นประหม่า โดยการแก้ปัญหาความขัดแย้งในใจของตนเอง

¹Robert W. Frederick, Paul C. Kitchen and Agnes R. McElwee, A Guide to College Study, (New York : Appleton-Century-Crofts, Inc., 1947), p. 10.

²Lyle Tussing, Study and Succeed, (New York : John Willey & sons, Inc., 1949), p. 29.

³Frederick, Kitchen and McElwee, A Guide to College Study, p.11.

⁴Madox, How to Study, p. 16.

* สมิท¹ ศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถประหยัดเวลาได้ 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 4 ของเวลาที่เคยใช้ ถ้ารู้จักสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี และจัดระบบวิธีการเรียนใหม่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดตารางเวลาในการเรียน โดยแน่ใจว่าได้ให้เวลาแต่ละวิชาอย่างพอเพียง และบังคับตัวเองปฏิบัติตามตารางนั้น

2. จัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับตนเองในเวลาทำงาน

3. ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่ ปราศจากสิ่งรบกวน จนกว่างานจะเสร็จ

4. ทำงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวันให้เสร็จ

นอกจากนั้น ยังได้เสนอแนะวิธีสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี โดยให้ปรับปรุงด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การอ่าน องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ คือ ความเร็ว และความเข้าใจในเนื้อหา การอ่านที่รวดเร็วทำให้บุคคลสามารถอ่านเนื้อเรื่องได้มากกว่า หรือทบทวนเรื่องราวเดิมซ้ำ ๆ ได้หลายครั้งในช่วงเวลาที่จำกัด ส่วนความเข้าใจในเนื้อหานั้นจะต้องพยายามจับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่าน และจับใจความสำคัญของเรื่องนั้นให้ได้

2. การขีดเส้นใต้ เพื่อเน้นจุดสำคัญที่อาจเป็นปัญหา ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของผู้เขียน เพื่อจำไว้ หรือทำให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน หรือแสดงจุดอ่อนที่เรายังไม่เข้าใจ

3. การจดโน้ต การจดโน้ตส่วนที่สำคัญที่ได้อ่านหรือรับฟัง จะช่วยให้จำได้

4. การทบทวน หลังจากที่ได้เรียนมาแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนเรื่องที่ได้อ่าน โดยใช้เวลาหนึ่ง ๆ เพื่อจะทบทวนความรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ ไว้

5. การเขียน การเขียนรายงาน หรือการทำการบ้านที่ทำได้ดี อาจเนื่องจากไม่รู้อะไรเรื่องนั้นจริง ๆ ซึ่งปรับปรุงได้โดยการศึกษาให้เข้าใจ หรืออีกประการหนึ่งคือไม่สามารถแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นการเขียนได้

45511536

¹ Samuel Smith, Best Methods of Study. (London : Barnes & Noble Inc., Books, 1970) pp. 2 - 35.

6. การใช้ห้องสมุด

7. การใช้เครื่องมืออื่นช่วยในการเรียน เช่น แผนที่ ตาราง จะทำให้เข้าใจบทเรียน
ได้ดียิ่งขึ้น *

✓ นิสัยในการเรียนที่ดี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังที่ แมคอกซ์¹ ได้ให้ความเห็นว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลในค่านิยมสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขึ้นอยู่กับสติปัญญา และความถนัด ร้อยละ 50 - 60 นิสัยในการเรียนที่ดีประมาณ ร้อยละ 30 - 40 โอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีก ร้อยละ 10 - 15 และลินด์เกรน² ให้ความเห็นว่า เหตุผลที่นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับการมีนิสัยในการเรียนที่ดีถึง ร้อยละ 33 การมีความสนใจในการเรียน ร้อยละ 25 เขาวานปัญญา ร้อยละ 15 นอกจากนั้นขึ้นอยู่กับตัวประกอบอื่น ๆ ส่วนนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น เนื่องจากมีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ร้อยละ 25 ขาดความสนใจในการเรียน ร้อยละ 35 นอกนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัญหาส่วนตัวและตัวประกอบอื่น ๆ ความคิดเห็นของแมคอกซ์ และลินด์เกรน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โคล และเฟอร์กูสัน³ ซึ่งได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์นิสัยในการเรียนของนิสิตในมหาวิทยาลัยเป็นเวลาหลายปี โดยใช้เทคนิคการสังเกต ผลปรากฏว่า นิสิตที่ประสบผลสำเร็จจะมีนิสัยในการเรียนแตกต่างจากนิสิตที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ถึงแม้ว่าจะระดับสติปัญญาจะเท่ากัน

¹Madox, How to Study, p. 9.

²Henry C. Lindgren, The Psychology of College Success, (New York : John Wiley, 1969), pp. 49 - 51.

³Luella Cole and Jesse Mary Ferguson, Students' Guide to Efficient Study. (New York : Rinehart & Company, 1946), p. 1.

* กล่าวโดยสรุป นิสัยในการเรียนเป็นตัวอย่างประกอบหนึ่งที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจมีส่วนในการช่วยส่งเสริม หรือชักจูงการเรียนนอกเหนือไปจากองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา นิสัยในการเรียนที่สร้างขึ้นในระหว่างที่เรียนจะมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ในการช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้ *

* ทัศนคติต่อการเรียน (Study Attitudes)

อนาสตาซี¹ กล่าวว่า ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกทางชอบ หรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ ทัศนคติไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปพาดพิง (infer) จากพฤติกรรมภายนอกที่ทรงแสดงออกและไม่ทรงแสดงออก

ฮิลการ์ต² กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อแนวความคิด หรือสภาพการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหา หรือหนีออกจาก และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวอีก

แมคไกวร์³ สรุปไว้ว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ซึ่งรวมไปถึงความคิด ความเชื่อที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

ไอน์ อนาสตาซี, การตรวจสอบเชิงจิตวิทยา, แปลโดย ประชุมสุข อาชาวำรุง และคณะ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 480 - 482.

²Ernest R. Hilgard, Introduction to Psychology, 3d ed. (New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1962), p. 564.

³William J. McGuire, "The Nature of Attitudes and Attitude Change," The Handbook of Social Psychology, 2d ed, ed. Gardner Lindzey (Massachusetts) Addison-Wesley, 1969), 3 : 155-156.

2. ความรู้สึก (Affective) เช่น ความรัก ความโกรธ ความชอบ ไม่ชอบ
 คอสิ่งต่าง ๆ

3. พฤติกรรม (Conative, Action or Behavioral) เป็นการกระทำ
 การแสดงออกที่สามารถสังเกตได้

ทัศนคติที่เกิดขึ้นได้กับตัวเองประกอบเข้ามามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังที่
 ไพบูลย์ อินทรวีชา¹ ให้ความคิดเห็นว่า ทัศนคติจะต่องเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทางจิตวิทยา
 สังคม ซึ่งได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ และการรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายความว่า บุคคลจะเรียน
 รู้สิ่งแวดล้อมรอบกาย เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดตามที่ตนเองประสบ และพร้อมที่
 จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามประสบการณ์ที่ได้รับนั้น

ทัศนคติเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการจักสภาพการณ์ให้ใหม่ สร้างแรงจูงใจ
 หรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องเหล่านั้นใหม่ด้วยเหตุนี้ ด้วยการทำ หรือการจักสภาพ
 แวดล้อมทางสังคมให้รวมสัมพันธ์กับบุคคลที่มีทัศนคติที่พึงปรารถนา²

จากแนวความคิดที่กล่าวมา พอจะสรุปความหมายของทัศนคติต่อการเรียนได้ คือ
ทัศนคติต่อการเรียน เป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อการเรียน โรงเรียน
 หรือครู ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมสองลักษณะ คือ การแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็น
 ภัย หรือชอบการเรียน ชอบครู หรือโรงเรียน ลักษณะเช่นนี้ เรียกว่าทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
 หรือทัศนคติทางบวกต่อการเรียน (Positive Study Attitude) อีกลักษณะหนึ่ง คือ

¹ ไพบูลย์ อินทรวีชา , หลักและวิธีการวิจัยทัศนคติ , อนุสารเพื่อการวิจัย ฉบับที่ 3

(กรุงเทพมหานคร : กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2517),
 หน้า 47.

² เรื่องเดียวกัน , หน้า 49.

ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน หรือทัศนคติทางลบต่อการเรียน (Negative Study Attitude) ซึ่งแสดงออกในทำนองไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ หรือไม่เห็นด้วยต่อการเรียน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ซิงซังอยากหนีจากการเรียน โรงเรียน หรือครู

ทัศนคติต่อการเรียน ซึ่งรวมถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ครู วิชาการสอนของครู และคุณค่าในการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บุคคล ประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลวในการเรียนได้ ดังเช่นที่ เจนกินส์¹ ได้ทำการศึกษายุติภาค ลักษณะสถานการณ์รับรู้ของนักเรียนที่สอบตกในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการสัมภาษณ์ แฉ่วน้ำลักษณะ 20 ประการ ของนักเรียนมาทำการวิเคราะห์ตัวประกอบพบว่า องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอบตก คือทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน

เหตุผลประการสำคัญในการที่นักเรียนจะมีทัศนคติที่ดี หรือไม่ดีต่อการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จากการศึกษาของ นลินี วันชัย² พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียน ทองคงไวซึ่งความสัมพันธ์ที่เพื่อนกับนักเรียนซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก นอกจากนั้นครูจะต้องไม่มีความรู้สึกว่าตนอยู่เหนือนักเรียน ต้องไม่ถูกและไม่มีท่าทีขำเย้ยกับนักเรียน เมื่อครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูก็สามารถปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียนได้ ดังเช่นที่ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา³ ให้ความคิดเห็นว่า เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าการยอมรับในตัวเขา และเชื่อว่าเขามีความสามารถ เมื่อนั้นนักเรียนยอมรับยอมมากขึ้นที่จะให้ความร่วมมือกับครู ยอมรับความช่วยเหลือหรือคำตักเตือนแนะนำกับเรื่อง การเรียนมากขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Kenneth Donald Jenkins, "The Relationships among Selected Pupil Personality Characteristics, Relevant Public Perception, and Failure in a Nongraded Secondary School," Dissertation Abstracts International 31(October 1970) : 1512 - A.

² นลินี วันชัย, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติระหว่างครูและนักเรียน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509). 86 หน้า

³ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, "ปัญหาของเด็กที่ไม่อยากเรียน," ศูนย์ศึกษา 10(กันยายน 2506) : 66 - 70.

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นำทรัพย์ จันทรหอม¹ ซึ่งกล่าวไว้ว่า ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจกับ อารมณ์ในการกระทำ หรือพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อตนเอง หรือเพื่อนฝูง การกระทำของครูนั้น จะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ส่งเสริมความสนใจต่อการเรียน ตลอดจน ปลุกฝังทัศนคติที่ดีได้ ความคิดเห็นของ นฉวี และนำทรัพย์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โคตกน² ซึ่งศึกษาพบว่า ถ้าครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันดีมากเท่าใด นักเรียนก็จะสามารถพัฒนาความ- สามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสูงสุดได้มากขึ้นเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน จะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาเรียน ความศรัทธาในตัวของนักเรียน ซึ่งความศรัทธาที่นักเรียน มีต่อตัวครู จะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

กล่าวโดยสรุป ทัศนคติต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ทั้งนี้เพราะทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ก่อให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้อยากเห็นในวิชาที่ครูสอน เอาใจใส่ในการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ รู้สึกว่าการเรียน เป็นของสนุก น่ายินดี ลงมือกระทำ และเมื่อนักเรียนเกิดความพอใจในสิ่งที่เรียนก็ย่อมจะชวนชวนพยายามค้นหาความรู้ เตรียมพร้อมที่จะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ใฝ่ฝันไปคว้าก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนวางไว้

002637

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹นำทรัพย์ จันทรหอม , "ความมุ่งหมายของนักเรียนต่อครูในเรื่องการลงโทษ และการให้รางวัล," (ปฏิญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2505) , หน้า 2.

2

Morris L. Cogan and Harry Levin, " Studies of Teacher Behavior,"

Journal of Experimental Education 26(January 1957) : 135 - 139.

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

* การศึกษาในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียนเริ่มขึ้น เมื่อ ค.ศ. 1953 บราวน์ และ โดลท์แมน¹ ได้ตั้งสมมติฐานว่า นิสัยในการเรียน ทัศนคติกับแรงจูงใจในการเรียน อาจจะมีอิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าบุคลิกภาพ หรือตัวแปรทางด้านจิตวิทยาอื่น ๆ และได้สร้างแบบ สำนวนนิสัยและทัศนคติในการเรียนขึ้น (Survey of Study Habits and Attitudes-SSHA) นำไปทดลองกับนักเรียนชั้น 12 จำนวน 455 คน แยกเป็นชาย 227 คน หญิง 228 คน ผลปรากฏ ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน กับคะแนนสอบ ปลายปีของนักเรียนชายและหญิงเท่ากับ .48 และ .51 ตามลำดับ X

* ค.ศ. 1968 บราวน์ และโดลท์แมน² ได้ทำการพัฒนาแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติ ในการเรียน เพื่อใช้กับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้น 7 - 9 จำนวน 5,425 คน ผลปรากฏว่า ความเที่ยงของแบบสำรวจ โดยวิธีทดสอบซ้ำในช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์ มีค่าตั้งแต่ .93 ถึง .95 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจ กับ ระดับคะแนนเฉลี่ยปลายปี (Grade Point Average) อยู่ในช่วง .32 ถึง .66 ผู้วิจัยทั้ง 2 ได้สรุปว่า แบบสำรวจนี้เป็นเครื่องมือที่ประโยชน์ในการประเมินนิสัยในการเรียน และแรงจูงใจ ในการเรียนของนักเรียนในระดับชั้น 7 - 9 ได้

¹William F. Brown and Wayne H. Holtzman, "Use of the Survey of Study Habits and Attitudes for Counseling Students," The Personnel and Guidance Journal 35(December 1956) : 214 - 217.

²William F. Brown and Wayne H. Holtzman, "Evaluating The Study Habits and Attitudes of high school students," Journal of Educational Psychology 59(December 1968) : 404 - 409.

บราวน์ โอลท์ซแมน และฟาร์กิวฮาร์¹ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนนิสัย และทัศนคติในการเรียน กับคะแนนสอบประจำภาคเรียนของนิสิตที่สนใจความหมายของคะแนนจากการทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน กับนิสิตที่ไม่สนใจในคะแนนดังกล่าว ผลปรากฏว่า ค่าสหสัมพันธ์ของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มนิสิตที่สนใจ ไปตามคะแนนของตนหลังจากทำแบบสำรวจแล้ว ได้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจ กับคะแนนสอบประจำภาคเรียนเท่ากับ .65 และ .71 ส่วนกลุ่มที่ไม่สนใจตามคะแนนจากแบบสำรวจ ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เท่ากับ .43 และ .41 ผู้วิจัยทั้ง 3 ท่าน สรุปไว้ว่า การพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตจะถูกต้องยิ่งขึ้นเมื่อนิสิตให้ความสนใจ ติดตามดูคะแนนที่ได้จากการกระทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน

คาร์เตอร์² ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยในการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในชั้น 7 และ 8 จำนวน 725 คน โดยใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากแบบสอบ SAT (Standard Achievement Test) กับคะแนนเชาวนปัญญาจากแบบสอบเชาวนปัญญาของเฮอริแมน และเนลสัน (Herman - Nelson Intelligence Test) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาเปรียบเทียบกระทำโดยใช้แบบสำรวจนิสัยในการเรียน CSMS (California Study Methods Survey) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

¹W.F. Brown, W.H. Holtzman and W.G. Farguhar, "The Survey of Study Habits and Attitudes : A new instrument for prediction of academic success," Educational and Psychological Measurement 14(July 1954) : 726 - 732.

²Harold L. Carter, "Overachiever and Underachiever in the Junior High School," California Journal of Educational Research 12 (1961) : 51-56.

* มอริส¹ ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะไต่คะแนนนิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 7 จำนวน 144 คน ชั้น 8 จำนวน 130 คน และชั้น 9 จำนวน 97 คน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของบราวน์ และโฮลทซ์แมน นำคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจเปลี่ยนให้เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ และให้ครูประจำชั้นประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยให้คะแนนเป็นเกรด A, B, C, D หรือ E เปรียบเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้จากการทำแบบสำรวจกับการประเมินค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยครูประจำชั้น ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ครูประเมินว่าอยู่ในระดับเกรด A, B ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนนจากแบบสำรวจจะสูงกว่านักเรียนที่ไต่ระดับเกรด D และ E กล่าวคือ ร้อยละ 87 ของนักเรียนชั้น 7 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับเกรด A - B จะไต่คะแนนจากแบบสำรวจในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในระดับเกรด D - E เพียงร้อยละ 31 เท่านั้น ที่ไต่คะแนนจากแบบสำรวจในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป ผลของนักเรียนที่เรียนชั้น 8 และ 9 ก็คล้ายกับนักเรียนชั้น 7 ดังกล่าว ✎

โคเนอร์² ได้ศึกษาถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 138 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยถือเอาค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ (T - score) ของระดับคะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) กับคะแนนที่ของความถนัดทางการเรียน ซึ่งใช้แบบสอบ ACE (American Council on Education Psychological Examination) ถ้าความแตกต่างสูงกว่า 15 คะแนนจัดว่าเป็นพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แต่หากความแตกต่างต่ำกว่า 15 คะแนน จัดเป็น

¹William F. Brown and Wayne H. Holtzman, SSHA Manual Survey of Study Habits and Attitudes, p. 19.

²Charles L. Diener, "Similarities and Differences Between Overachieving and Underachieving Students," Personnel and Guidance Journal 38(January 1960) : 396 - 400.

พวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจเจตคติและทัศนคติในการเรียนของบราวน์ และโอดทซ์แมน แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของคูเคอร์ (Kuder Vocational Preference Record) และแบบสอบบุคลิกภาพของเอคเวอริค (Edwards Personal Preference Schedule) ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีนิสัยในการเรียนต่างกัน กล่าวคือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยในการเรียน เรียกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ในคานการปรับปรุงนิสัยในการเรียน อาสาสมัคร และบราวน์¹ ศึกษาว่า การสอนทักษะในการเรียนจะช่วยให้เด็กเรียนมีนิสัยในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 74 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ตอนแรกให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบสำรวจเจตคติและทัศนคติในการเรียนของบราวน์ และโอดทซ์แมน ท่อไปให้กลุ่มทดลองเรียนวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (The Brown - Holtzman Effective Study Course) ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ให้เรียนวิชาดังกล่าว หลังจากนั้นให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบสำรวจเจตคติและทัศนคติในการเรียนของบราวน์และโอดทซ์แมน และแบบทดสอบการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (The Effective Study TESt) ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนจากแบบสอบดังกล่าว และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการสอนทักษะในการเรียนช่วยปรับปรุงนิสัยในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้นได้

บริกซ์ โทบี้ และมอร์เลย์² ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงได้ โดยการสอนเทคนิคการเรียน และจัดสภาพการเรียนให้เป็นที่พอใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตลองศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ในกลุ่มทดลองจัดสอนเทคนิค

¹Warren L. Haslam and William F. Brown, "Effective of Study Skill Instruction For High School Sophomores," Journal of Educational Psychology 59(August. 1968) : 223 - 226.

²Richard D. Brigges, Donald J. Tosi and Rosemary M. Morley, "Study Habits Modification and Its Effect on Academic Performance: A Behavioral Approach," Journal of Educational Research 64(April 1971) : 347 - 350.

การเรียนรู้เป็นเวลา 5 สัปดาห์ และสร้างขบวนการบางอย่างเพื่อให้เห็นสติพอกับสภาพการเรียนรู้ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในคานท์ทัศนคติต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิลเลียม¹ ได้ทำการศึกษาดังบุคลิกภาพ ความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดี และไม่ติดต่อโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้วัดทัศนคติคือ แบบสำรวจ CSMS (California Study Method Survey) ได้จำแนกนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ติดต่อโรงเรียน คือ ไคคะแนนน้อยกว่า 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มหลังจำนวน 65 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ติดต่อโรงเรียน คือ ไคคะแนนสูงกว่า 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเทียบกับปกติวิสัยระดับชาติของแบบสำรวจ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้แบบสอบชุดการอ่าน และคณิตศาสตร์จากแบคเตอร์² แบบสอบผลสัมฤทธิ์แคลิฟอร์เนีย (California Achievement Test Battery) และระดับคะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) ประจำภาคเรียนแรกรวมด้วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ติดต่อโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และความสามารถต่ำกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ติดต่อโรงเรียน

ฮอร์นเบอร์ก² ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินทัศนคติของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน (Drop Out) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนผิวดำ และผิวขาว จำนวน 509 คน จากรัฐแคนซัสพบว่า 50 % ของจำนวนนี้เป็นผู้ที่ทัศนคติที่ติดต่อโรงเรียน แต่อีก 24 % แสดงทัศนคติที่ไม่ติดต่อโรงเรียนอย่างรุนแรง ซึ่งแสดงออกหลายลักษณะ เช่น หลีกสู่อุทธการเรียนไม่มีประโยชน์ เบื่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป มีการล่าเอียง และกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

¹Robert L. William, "Personality, Ability and Achievement Correlates of Scholastic Attitudes," Journal of Educational Research 63(May 1970) : 401 - 403.

²Hershel O. Thornburg, "Attitudinal determinants in Holding Drop Outs in School," Journal of Educational Research 68(January 1975) : 181 - 185.

○ นีล กิลล์ และทิสเมอร์¹ ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวิชาที่เรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 6 จำนวน 216 คน แยกเป็นชาย 105 คน และหญิง 110 คน เมื่อเปิดเรียนสัปดาห์แรกให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทัศนคติที่มีต่อวิชาเรียน (The Semantic Differential Instrument) แบบสอบสติปัญญาลอจิก-เซอร์วินไดค์ (The Lorge Thorndike Intelligence Test Level 2) และแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน SRA (The S. R. A. Achievement Series) เมื่อสิ้นปีการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบทัศนคติที่มีต่อวิชาที่เรียนและแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายคลึงกับแบบสอบที่ให้ทำครั้งแรก ผลปรากฏว่าทัศนคติที่มีต่อวิชาที่เรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เพศชายทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา เลขคณิต และการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .27 - .36$) ส่วนทัศนคติที่มีต่อวิชาวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = .15$) สำหรับเพศหญิงทัศนคติในการอ่านเพียงอย่างเดียวที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* ~~คน~~ 2) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อวิชาที่เรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ทัศนคติของนักเรียนชายที่มีต่อครู จะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่นักเรียนหญิง พบว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กาน ได้สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับสติปัญญาแล้ว อารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ ตลอดจน นิสัยในการเรียนก็มีบทบาทสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกัน *

¹Daniel C. Neale, Noel Gill and Werner Tismer, " Relationship Between Attitudes Toward School Subject and School Achievement, " Journal of Educational Research 63(January 1970) : 232 - 236.

²S. B. Khan, " Affective Correlates of Academic Achievement, " Journal of Educational Psychology 60(June 1969) : 216 - 221.

เบลคไซ¹ ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนทัศนคติต่อครูสูง ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้คะแนนทัศนคติต่อครูต่ำ

แจคสัน และลาซาเคอร์น² ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 6 จำนวน 192 คน แยกเป็นชาย 148 คน และหญิง 144 คน ระบุกับสติปัญญา (I.Q.) โดยเฉลี่ยของนักเรียนซึ่งวัดจากแบบทดสอบสติปัญญา (The Kublmann - Anderson Intelligence Test) เท่ากับ 103.9 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบ 2 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน (The Student Opinion Poll II) และแบบสอบถามนักเรียนของมิชิแกน (The Michigan Student Questionnaire) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดได้จากคะแนนสอบปลายปี ร่วมกับคะแนนจากแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแอสตันพอร์ท ผลปรากฏว่า ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน และครูผู้สอนไม่มีความสัมพันธ์กันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลา เบลค³ ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชื้อชาติ สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และ เพศ กับทัศนคติที่มีต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 5 เชื้อชาติอเมริกันสเปน กบออเมริกันอังกฤษ จำนวน 852 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทัศนคติแบบซีแมนติก

¹Joseph C. Bledsoe, "Factor Related to Pupil Observation Reports of Teachers and Attitude toward Their Teacher," Journal of Educational Research 65(November 1971) :121 - 122.

²Phillip W. Jackson and Henriette M. Lehaderno, "Scholastic Success and Attitude Toward School In a Population of Six Graders," Journal of Educational Psychology 59(February 1967) : 15 - 18.

³Thomas Jeffrey La Belle, "Attitudes and Academic Achievement Among Male and Female Anglo and Spanish American Fifth Grade Students," Dissertation Abstracts International 31(October 1970) : 1624 - A.

(The Semantic Differential Instrument) ผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ไม่มีทัศนคติทางบวกต่อโรงเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อโรงเรียนคล้ายคลึงกัน กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับสูงและปานกลาง จะมีทัศนคติทางบวกต่อโรงเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำ และเพศหญิงมีทัศนคติทางบวกมากกว่าเพศชาย สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการเรียน แต่สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับเพศ ทำให้คนมีทัศนคติในการเรียนแตกต่างกัน

บุษกร เพชรวิจิตรรัตน์ ได้ทำการเปรียบเทียบทัศนคติต่อครูของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ โดยสร้างแบบวัดทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง แยกเป็น 6 ด้าน คือ ทัศนคติต่อครูในด้านการสอน การปกครอง บุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียน ผลปรากฏว่าทัศนคติต่อครูของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันเฉพาะด้านการสอน และด้านการปกครองเท่านั้น สาเหตุที่ทำให้กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูในด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียน และรวมทุกลักษณะไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะครูไทยให้ความสำคัญกับนักเรียน ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป

OLV

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บุษกร เพชรวิจิตรรัตน์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง" (ปริทัศน์านพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519) 90 หน้า.